

Het samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg

Naar aanleiding van de 'Europese dag van het slachtoffer',² dat in het teken stond van 10 jaar "Europese Verklaring van de Rechten van het Slachtoffer", werd een overzicht gegeven van 10 jaar slachtofferzorg in Vlaanderen.³ Het samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg wordt daarin aangeduid als een mijlpaal. Reden genoeg om dit samenwerkingsakkoord eens nader te bekijken en een blik te werpen op de resultaten.

ONTSTAANSGRONDEN

In antwoord op een gemotiveerde motie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van 19 mei 1993 werd het Nationaal Forum voor het Slachtofferbeleid opgericht (zie verder), dat onder meer tot opdracht had een geïntegreerde benadering van de slachtofferzorg in elk gerechtelijk arrondissement te onderzoeken. In het kader van haar participatie aan dit Nationaal Forum werd door de Vlaamse Gemeenschap een beleidsnota slachtofferzorg opgemaakt, die begin 1995 door de Vlaamse regering werd goedgekeurd.

Vermits het slachtofferbeleid gevoerd moet worden op verschillende beleidsniveaus en met vele partners, werden op basis van deze beleidsnota onderhandelingen gestart met de federale overheid – FOD Justitie en FOD Binnenlandse Zaken – met het oog op een samenwerkingsakkoord inzake slachtofferzorg. Een degelijke samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap en de federale overheid is immers noodzakelijk om te vermijden dat de bevoegdheidsverkaveling het voeren van een coherent beleid onmogelijk maakt. Een samenwerkingsakkoord moest een naadloze overgang waarborgen van de slachtofferbejegening door de politiediensten en justitiële diensten naar de diensten van de Vlaamse Gemeenschap die instaan voor de slachtofferhulp.

De belangrijkste krachtlijnen van het akkoord waren de invoering van een uitgewerkt doorverwijsmodel, de erkenning van het vrijwilligersmodel bij de hulp aan slachtoffers en de uitbouw van een aantal overlegstructuren op diverse niveaus.

HET DOORVERWIJSMODEL

De essentie van het samenwerkingsakkoord was en is het doorverwijsmodel. Slachtoffers zijn immers geen hulpvragers en politiefunctionarissen zijn niet steeds op de hoogte van de werking van de verschillende welzijns- en gezondheidsactoren op het terrein. Daarom werd in het akkoord een doorverwijsmodel uitgewerkt dat zoveel mogelijk uniform gebruikt kon worden door de politiediensten, door de justitiële diensten en door de centra voor slachtofferhulp.

In het samenwerkingsakkoord wordt bepaald dat de bevoegde politiedienst bij vaststelling van de feiten of neerlegging van de klacht een formulier invult en dit bezorgt aan het Centrum voor slachtofferhulp van het gerechtelijk arrondissement. Wanneer het slachtoffer niet akkoord gaat met een dergelijke rechtstreekse verwijzing, zal de politiedienst een folder bezorgen met het adres en het telefoonnummer van het dichtsbijzijnde Centrum voor slachtofferhulp. De betrokkene kan dan, indien hij of zij dit wenst, later nog contact nemen.

Dit model geldt in eerste instantie voor slachtoffers (en hun naastbestaanden) die een dader zagen of waarbij in hun verblijfplaats werd ingebroken, maar de politiediensten kunnen ook andere slachtoffers doorverwijzen en tevens kan op voorstel van de arrondissementsale raad deze groep worden uitgebreid.

In geval van hoogdringendheid kan de politiefunctionaris slachtoffers verwijzen voor residentiële opvang of naar een vertrouwenscentrum kindermishandeling indien het gaat om minderjarige slachtoffers van intrafamiliaal geweld.

Slachtoffers die rechtstreeks terechtkomen bij de magistratuur, kunnen eveneens in contact gebracht worden met de hulpverlening van de gemeenschappen. Het personeel van rechtbanken en parketten wordt daarvoor bijgestaan door diensten slachtofferonthaal, die de slachtofferbejegening door de justitiële diensten moeten organiseren en bevorderen. Zij moeten erover waken dat de verwijzing in de beste omstandigheden kan gebeuren.

De Vlaamse Gemeenschap engageert zich in het akkoord om de door de politiele en justitiële diensten verwezen slachtoffers via de centra voor slachtofferhulp te contacteren en de nodige zorgen te verstrekken. De centra moeten hiervoor samenwerken met alle relevante diensten, onder andere de meer gespecialiseerde voorzieningen indien nodig. Elk centrum moet de naar haar verwezen slachtoffers zelf binnen enkele dagen contacteren.

Dit doorverwijsmodel zou gefaseerd ingevoerd worden. Na een aantal jaren werking zou-

2. De Europese dag van het slachtoffer valt op 22 februari.

3. Tijdens een persconferentie op 19 februari 2003.

den we hetzelfde niveau kunnen bereiken als de ons omringende landen en zouden jaarlijks meer dan 100 000 slachtoffers in Vlaanderen kunnen worden gecontacteerd.

Op dit ogenblik bereiken de centra slachtofferhulp bijna 10 000 slachtoffers via de inzet van 54 professionals en ongeveer 250 vrijwilligers. De kaap van de 100 000 slachtoffers ligt dus nog veraf. Wat is er fout gelopen?

Vlak na de ondertekening van het akkoord door de drie betrokken partijen werden gesprekken gestart om een gezamenlijke omzendbrief op te stellen. Uiteindelijk is die er nooit gekomen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft het initiatief genomen om de omzendbrieven OOP 15 en OOP 15bis te actualiseren op basis van de afspraken uit het akkoord. Omzendbrief OOP 15ter betreffende politieke slachtofferbejegening werd afgekondigd op 9 juli 1999.⁴ In het kader van de politiehervorming werd op 9 oktober 2001 de Ministeriële Omzendbrief PLP 10 uitgevaardigd 'inzake de organisatie- en werknormen van de lokale politie met het oog op het waarborgen van een minimale gelijkwaardige dienstverlening aan de bevolking'. Deze laatste omzendbrief heeft geenszins de omzendbrief OOP 15ter opgeheven.

Nochtans blijkt juist in de doorverwijzing door de politiediensten een belangrijk knelpunt te liggen. Lang niet alle slachtoffers die daar nood aan hebben, worden door de politiediensten op een correcte manier doorverwezen naar de centra slachtofferhulp. Er zijn meerdere oorzaken die hiervan aan de basis lagen en liggen:⁵

- De taakafbakening tussen slachtofferbejegening en slachtofferhulp werd zeker tijdens de beginjaren van het akkoord niet altijd gerespecteerd. Een aantal bureaus voor slachtofferbejegening bij de politie gingen verder dan alleen maar de bejegening van slachtoffers en boden ook hulp en begeleiding aan.
- Een correcte en kwalitatief hoogstaande slachtofferbejegening met een adequate samenwerking met de hulpverlening, vereist een brede en blijvende sensibilisering van alle politiemensen en een aanpassing van de politiecultuur.
- De centrale ondersteuning van het slachtofferbeleid bij de politie wordt onvoldoende uitgebouwd, stagneert of loopt zelfs terug. De implementatie van het akkoord loopt daardoor belangrijke vertraging op. Waar men na de ondertekening van het akkoord een aantal

veelbelovende initiatieven heeft genomen, neemt dit sterk af sinds de politiehervorming.

Het past hier op te merken dat er ondanks deze knelpunten politiekorpsen zijn die het samenwerkingsakkoord plichtsgetrouw en nauwgezet uitvoeren. Hun inspanningen verdienen erkenning. Spijtig genoeg zijn deze korpsen nog steeds een uitzondering.

Op 15 september 1997 werd door de Minister van Justitie de Ministeriële richtlijn inzake slachtofferonthaal op rechtbanken en parketten uitgevaardigd. Deze richtlijn regelde onder meer de taken van de justitieassistenten slachtofferonthaal. Deze richtlijn is inmiddels verouderd maar werd officieel nog niet vervangen of opgeheven. In deze richtlijn werd reeds expliciet vermeld dat de justitieassistenten slachtofferonthaal, naast een belangrijke structurele taak naar het personeel van parketten en rechtbanken, ook een onthaal-, opvang- en doorverwijfsfunctie hebben. Om de doorverwijfsfunctie te realiseren, moeten de justitieassistenten 'de nodige verwijssamenwerkingskanalen' uitbouwen.

Het samenwerkingsakkoord heeft deze doorverwijfsfunctie veralgemeend naar het personeel van parketten en rechtbanken. Sinds het akkoord is het dus niet louter een zaak van de justitieassistenten om door te verwijzen.

In de praktijk merken we nochtans dat het enkel de justitieassistenten zijn die slachtoffers doorverwijzen. De diensten slachtofferonthaal komen niet toe aan hun prioritaire structurele opdracht, m.n. de sensibilisering van de rechterlijke orde.⁶ Rechtbankpersoneel en leden van de parketten kennen vaak het verschil niet tussen slachtofferonthaal en slachtofferhulp en verwijzen alle slachtoffers systematisch door naar de eigen dienst slachtofferonthaal, die daardoor bedolven wordt onder de individuele hulpvragen.

Na de uitbreiding van de personeelsformatie van de centra voor slachtofferhulp in 2000 met 11,5 voltijdse equivalenten en na de besteding van de personeelsleden die vanuit het federaal Globaal Plan werden gefinancierd, subsidieert de Vlaamse Gemeenschap op 1 januari 2003, 54 voltijdse equivalente personeelsleden in de centra voor slachtofferhulp. Deze professionals hebben een netwerk van om en bij 250 vrijwilligers opgebouwd. Daarmee bereiken zij, zoals gezegd, ongeveer 10 000 slachtoffers per jaar. Het hoeft geen betoog dat deze personeelsbezetting ruim onvoldoende zal zijn bij een correcte implementatie van het samenwerkingsakkoord door alle partijen. Nochtans blijven de centra slachtofferhulp – terecht – vragende par-

4. B.S. 21 augustus 1999.

5. Een aantal van deze knelpunten wordt beschreven in BOUVIERNE-DE BIE, M., KLOECK, K., MEYVIS, W., ROOSE, R. EN VANACKER, J. (eds.), *Handboek Forensisch Welzijnswerk*, Gent, Academia Press, 2002, 203-204.

6. BOUVIERNE-DE BIE, M., KLOECK, K., MEYVIS, W., ROOSE, R. EN VANACKER, J. (eds.), o.c., 203.

tij voor een betere doorverwijzing, vooral vanuit de politiediensten, en pleiten zij ervoor dat alle slachtoffers minstens een aanbod krijgen van slachtofferhulp en dit omwille van de rechtsgelijke toegang tot hulp- en dienstverlening.

Een belangrijk knelpunt in het akkoord betreft de rol van de vertrouwenscentra kindermishandeling. De rechtstreekse doorverwijzing van minderjarige slachtoffers van intrafamiliaal geweld stelt problemen omdat de vertrouwenscentra geen partner willen zijn in het akkoord, voornamelijk omdat de centra buiten een gerechtelijke context willen werken, terwijl die context er meestal is na een doorverwijzing vanuit politie of justitie. Zij zijn voorstander van een doorverwijzing van alle slachtoffers naar de centra slachtofferhulp, die dan eventueel kunnen doorverwijzen naar de vertrouwenscentra. Een structurele oplossing voor dit probleem is nog niet gevonden.

HET VRIJWILLIGERSMODEL

In het akkoord nemen de centra slachtofferhulp de verbintenis op zich om alle door politie en justitie verwezen slachtoffers te contacteren door de inschakeling van professionele of vrijwillige hulpverleners. De vrijwilligers vormen een essentieel onderdeel van de hulpverlening aan slachtoffers. Zij worden geselecteerd, opgeleid en gesuperviseerd door de professionele krachten.

Het inschakelen van vrijwilligers versnelt immers, zo blijkt uit onderzoek, het herstel van een beschadigd vertrouwen in mens en samenleving. Slachtoffers zijn bijzonder aangenaam verrast wanneer ze belangstelling krijgen uit de directe omgeving. Deze vorm van participatie van burgers zou bovendien de zin voor verantwoordelijkheid verhogen en de democratie versterken. Een belangrijke voorwaarde blijft echter de professionele omkadering en constante begeleiding.

De centra voor slachtofferhulp melden een steeds stijgend verloop onder de vrijwilligers. Vrijwilligers engageren zich op dit ogenblik gemiddeld maar voor twee jaar. De oorzaken zijn tweërlei. Enerzijds heeft men een maatschappelijke tendens waarbij burgers zich slechts kortstondig wensen te engageren in vrijwilligerswerk in het algemeen. Anderzijds stelt men een daling vast van de doorverwijzingen voor 'lichtere' misdrijven, waardoor de vrijwilligers meer geconfronteerd worden met zwaardere verwerkingsproblematieken, wat natuurlijk een negatieve invloed heeft op de draagkracht van de vrijwilligers.

OVERLEGSTRUCTUREN

Het samenwerkingsakkoord heeft een aantal samenwerkingsverbanden, die reeds voordien waren opgericht via ministeriële beslissingen of plaatselijke initiatieven, een wettelijk respectievelijk decretaal kader gegeven.

Op lokaal vlak werden welzijnsteams opgericht.⁷ Die moeten de samenwerking op het terrein in detail vormgeven en de vergaderingen van de arrondissementale raad voorbereiden. In een aantal gerechtelijke arrondissementen waren er reeds dergelijke informele overlegstructuren gegroeid, samengesteld uit voornamelijk veldwerkers. Dit had als gevolg dat er in verschillende welzijnsteams reeds vanaf het begin een traditie van samenwerking aanwezig was. Een groot knelpunt blijft vaak het gebrek aan formele beslissingsmacht.

Op arrondissementeel vlak werd een arrondissementale raad voor het slachtofferbeleid ingesteld. De raad verenigt de plaatselijke actoren die betrokken zijn bij de opvang van slachtoffers van misdrijven. De raad moet onder meer de gemaakte afspraken van het samenwerkingsakkoord concreet invullen, ondersteunen en opvolgen. Dit houdt ook in dat verbeteringen kunnen worden uitgewerkt en voorgesteld aan de bevoegde instanties.

De raad wordt in alle arrondissementen voorgezeten door een vertegenwoordiger van het parket, hoewel dit volgens het samenwerkingsakkoord niet hoeft. Dit wordt enerzijds als positief ervaren vanwege slagkracht, betrokkenheid en uitstraling. Anderzijds leidt dit soms tot een eerder logge en ondemocratische besluitvorming. Deze raad blijft doorgaans een formalistisch orgaan met weinig daadwerkelijke slagkracht naar het beleid.

Op landelijk niveau worden de verschillende actoren verzameld in het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid. Het nationaal forum bestond reeds voor het ontstaan van het samenwerkingsakkoord. Slachtofferhulp Vlaanderen en de Franstalige V.Z.W. Aide et Reclassement hebben reeds in 1993 de aandacht van de regering gevestigd op het belang van de oprichting van een nationaal forum voor slachtofferbeleid om de versnippering van bevoegdheden inzake slachtofferbeleid tegen te gaan. In een parlementaire interpellatie over het Belgische slachtofferbeleid werd de aanzet gegeven om alle bij het slachtofferbeleid betrokken instanties in een nationaal forum te verenigen. De bedoeling van dit forum was om samen aan een nationaal strategisch plan

7. In het gerechtelijk arrondissement Brussel bestaat geen welzijnsteam.

voor slachtofferbeleid te werken dat iedereen moest aanzetten om in dezelfde richting te werken. "Idealiter zou dit forum moeten leiden tot de goedkeuring van een charter voor het slachtoffer. Dit zou een verstaanbare leidraad moeten zijn voor iedereen die als slachtoffer wil vernemen welke zijn rechten zijn en welke middelen hij daartoe kan aanwenden."

De Kamer van Volksvertegenwoordigers keurde op 19 mei 1993 met overgrote meerderheid een motie goed waarin aan de regering onder meer werd gevraagd "een nationaal forum voor het slachtofferbeleid de geleidelijke uitbouw van één geïntegreerd centrum slachtofferhulp per gerechtelijk arrondissement te laten onderzoeken".

Op 16 juni 1994 werd het forum geïnstalleerd, met als belangrijkste opdracht: het oriënteren, door middel van adviezen en voorstellen, van een nationaal beleid in overeenstemming met de internationale aanbevelingen, en het evalueren van de ontwikkelingen in dit verband. De toenmalige Minister van Justitie WATHELET nodigde vijftien instanties uit om aan het forum deel te nemen. Soms werden andere deskundigen of instanties uitgenodigd om een tijdelijke bijdrage te leveren aan de besprekingen.

Volgens artikel 13 van het samenwerkingsakkoord, waarin de opdracht van het nationaal forum uitdrukkelijk wordt omschreven, moet er minimaal tweemaal per jaar overleg gepleegd worden. Het forum moet, buiten de reeds genoemde opdrachten, dit samenwerkingsakkoord eveneens evalueren. De voorzitter wordt aangeduid door de Minister van Justitie. Het secretariaat wordt waargenomen door de Dienst Justitiehuisen, afdeling Slachtofferzorg.

Het forum wordt dus volledig georganiseerd en gefinancierd door de Federale Overheidsdienst Justitie. Een recente poging om het forum een meer onafhankelijke positie te geven met een eigen secretariaat en een eigen budget is mislukt vanwege de financiële consequenties voor de verschillende overheden.

Het forum kwam in 2002 gemiddeld om de twee maanden samen. De frequentie ligt in de praktijk dus duidelijk hoger dan het in het akkoord vermelde minimum.

Het is jammer dat het forum over weinig slagkracht beschikt, doordat elke overheid volledig vrijblijvend standpunten inneemt en er geen enkele verplichting bestaat om de aanbevelingen in de praktijk om te zetten of om rekening te houden met de adviezen van dit forum.

Hoewel het tot de taak behoort van de lokale en regionale overlegstructuren om knelpunten die hun niveau overstijgen, te signaleren bij het

forum, wordt van deze mogelijkheid nauwelijks gebruikgemaakt.

BESLUIT

Vier jaar na de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg is de implementatie van het akkoord nog verre van afgerond. Uit een eerste evaluatie blijkt dat het samenwerkingsakkoord op zich door de verschillende actoren als een positieve evolutie in het Vlaamse slachtofferbeleid wordt beschouwd. Zowel naar de letter als naar de geest krijgt het akkoord goede punten. De knelpunten situeren zich dan ook niet in een onduidelijkheid of inconsistenties van het akkoord, maar in een gebrekkige uitvoering. Blijkbaar is het op dit terrein eenvoudiger om akkoorden te maken dan om attitudes te veranderen. Zeer veel mensen doen binnen hun professionele context grote inspanningen, maar deze worden nog steeds onvoldoende gedragen door het geheel.

De knelpunten situeren zich op de drie niveaus:

- Op lokaal niveau heeft men te weinig aandacht voor een werkelijk structurele inbedding van een correcte slachtofferbejegening, waardoor personele verschuivingen zich meteen negatief manifesteren in de samenwerking of de doorverwijzing. Het eenvoudigweg opleggen van samenwerkingsverbanden vormt geen garantie voor effectieve samenwerking als men niet bereid is hierop nauwgezet toe te zien.
- De arrondissementale raad – het regionale niveau – is het beste bewijs dat het uittekenen van overlegstructuren zonder aandacht voor de noodzakelijk daarbijkorende attitudes een maat voor niets is. Zij worden van bovenaf onvoldoende aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Het resultaat is een veelal formalistisch gebeuren zonder veel inhoud.
- Het centrale niveau heeft de opdracht rekening te houden met de signalen vanuit de basis om een gepast antwoord te kunnen formuleren op de gerezen knelpunten. Deze signalen worden op dit ogenblik onvoldoende gedetecteerd of verschuiven al te vaak naar onder op de prioriteitenlijst. Ook blijkt het belang van centrale (beleids)ondersteuning soms zwaar onderschat te worden. Het is daarenboven de taak van elke overheid om aan de onder haar bevoegdheid ressorterende voorzieningen en structuren krachtige impulsen te geven dat een kwalitatief hoogstaande slachtofferzorg een vanzelfsprekende verworven-

heid moet zijn en geen modegril na een schokkende gebeurtenis.

Blijvende sensibilisatie en motivatie van de verschillende betrokken actoren is dan ook een noodzaak om het samenwerkingsakkoord levend te houden. De vraag is daarbij niet om nieuwe initiatieven te nemen, maar om te (blijven) investeren in goeie, bestaande initiatieven.

Een degelijk slachtofferbeleid is geen luxe. De slachtoffers hebben er recht op.

Koen DEVROEY

ambtenaar bij de Beleidscel Samenleving en Criminaliteit van de Vlaamse Gemeenschap

Marc VERHELST

ambtenaar bij de Beleidscel Samenleving en Criminaliteit van de Vlaamse Gemeenschap

Astrid RUBBENS

stafmedewerker bij het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk v.z.w.

Liesbet VAN DESSEL

ambtenaar bij de dienst Justitiehuisen van de FOD Justitie

er is de Wet betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling van 1998, die een medico-psychosociaal onderzoek bij elke vrijlating bij een straf van minstens drie jaar vereist en tot slot werd een toename van het aantal psychologen in de psychosociale diensten vastgesteld. Aan deze 'vruchtbare' periode kwam echter een einde. Budgettaire redenen zijn daar niet vreemd aan. Wat de casuïstiek betreft, wijst de spreker op de toegenomen belangstelling de laatste jaren voor het *risk assessment*.

Psychiatrische expertise voor de rechtbank

Jaarlijks worden zo'n duizend expertises voor de rechtbank gevraagd. Dit is steeds het geval bij dodingen, doch ook bij seksuele agressie, recidive van agressie en vermogensdelicten, brandstichting, alcohol- en drugsdelicten en vermoeden van persoonlijkheidspathologie duidt de onderzoeksrechter soms een psychiater aan. Hoewel de expert zich moet uitspreken in absolute termen (toerekeningsvatbaar of niet) is het antwoord meestal relatief. Vaak komt het erop neer dat men nagaat of het strafrecht dan wel de psychiatrie voor de betrokkene de beste keuze is.

Forensische psychiatrie in psychiatrische ziekenhuizen

De spreker stelt vast dat er de laatste jaren een opmerkelijke toename van de geïnterneerdenpopulatie plaatsvindt. De populatie bestaat voornamelijk uit zwakzinnigen, psychotici en geïnterneerden met persoonlijkheidsstoornissen. Zo'n duizend geïnterneerden verblijven binnen de gevangenisstructuren; in centra voor sociaal verweer doch ook in gevangenissen met een psychiatrische annex, enkele honderden geïnterneerden (200 tot 300) verblijven in psychiatrische ziekenhuizen en zo'n tweeduizend geïnterneerden zijn ambulante in behandeling. De spreker wijst op de oprichting van drie forensische projecten (medium beveiliging) door het Ministerie van Justitie (Zelzate, Rekem, Bierbeek) en de projecten van volksgezondheid. Tegelijk benadrukt de spreker de problemen die zich op dit vlak ontwikkelen. Men stelt namelijk vast dat door de aanwezigheid van forensische afdelingen, heel wat ziekenhuizen geïnterneerden, die vroeger op de 'gewone' afdelingen werden opgenomen, weigeren met de verwijzing naar het bestaan van de forensische afdelingen. Daarnaast moet er, zo stelt de spreker, blijvende aandacht zijn voor de groep geïnterneerden die in de gevangenissen achterblijft.

Recht en geestelijke gezondheidszorg

'Forensische psychiatrie in ontwikkeling' UPC St-Kamillus Bierbeek, 2 april 2003

Het eerste gedeelte van dit colloquium werd ingevuld door drie sprekers. Allereerst werd door M. VANDENBROUCKE een toelichting gegeven inzake de forensische psychiatrie in België, aansluitend werd de situatie inzake de forensische psychiatrie in Nederland, door P.C. BRAUN, toegelicht. Tot slot werd een zicht gegeven op de recente wetgevende initiatieven inzake de internering door O. VANDEMEULENBROUCKE. De namiddagssessie werd afgesloten met de mogelijkheid tot vraagstelling.

**A. DE FORENSISCHE PSYCHIATRIE IN BELGIË: DE ACTUELE STAND VAN ZAKEN, DE MOGELIJKHEDEN, PERSPECTIEVEN, PARADOXEN EN IMPASSES –
M. VANDENBROUCKE**

Allereerst wordt het werkterrein van de forensische psychiatrie toegelicht. Hierbij wijst de spreker op de toegenomen aandacht voor dit domein in de jaren negentig: er is de Wet van 1995 betreffende seksuele delinquenten die een diagnostisch onderzoek van elke veroordeelde en een verplichte behandeling van de vrijlating vereist,